

peger tilbage, saaledes som det er udtalt endog af en saa konservativ Jurist som en tidligere Justitsminister (Nellemann), der sidder som Medlem af det andet Ting den Dag i Dag, og som netop ved Behandlingen af den Rumpske Bøllelov stod sammen med nu afdøde Octavius Hansen imod Pryglestraffen og erkendte, at den var en Vandring tilbage til en forældet, overlevet og ubrugelig Straffemetode.

I Motiverne til dette Lovforslag peger den højtærede Justitsminister paa den tiltagende Forraaelse og den Tilbagegang i Kultur, der er fremkommen i hvert Fald paa visse Felter af Samfundslivet. Motiverne erkende, at der paa andre Felter er Fremgang, en Stigning af hele Niveauet blandt de ubemidlede Klasser. Paa visse Felter erklæres det altsaa, at der er Tilbagegang, og der peges paa et Par Aarsager dertil, nemlig den skærpede Kamp for Tilværelsen og den Tilstrømning, der finder Sted fra Landet til de store Byer. Det er væsentligt disse to Momenter, der peges paa. Jeg skal erkende, at der er meget heri. Men det er jo netop Momenter, der hænge paa det nøjeste sammen med hele Samfundstilstanden og berører hele det store sociale Spørgsmaal, og hvis man har Ret til i disse Momenter at se Aarsager til den tiltagende Forraaelse paa visse Felter, var det saa ikke det rigtigste, om Samfundet først og fremmest greb i sin egen Barm og undersøgte, hvilket Ansvar dette Samfund har for disse Tilstande, hvad dette Samfund har forsømt med Hensyn til disse Tilstande. Nu er der ingen Tvivl om, at de allerfleste Forbrydelser og Forbrydere stamme fra daarlige Hjem eller Mangel paa Hjem. Det er fra Børneforbryderne, at det store Flertal af voksne Forbrydere rekruteres, men her har netop det nuværende Samfund den store Brøde paa sin Samvittighed, at der fra dette Samfunds Side ikke er gjort noget alvorligt for at skaffe de forsømte og vanrøgtede Børn en passende Opdragelse. Den højtærede Justitsminister har ogsaa for Aar og Dag siden højtidelig lovet os i dette Ting, at der skulde blive fremsat Lovforslag om Statens Omsorg for eller i hvert Tilfælde Støtte til Omsorgen for forsømte og vanrøgtede Børn. En gammel Kommissionsbetænkning om denne Sag ligger og skimler oppe paa de ministerielle Lofter, en Betænkning, som min ærede Partifælle fra Aarhus (Sabroe) forleden fremdrog, og som jeg ofte har fremdraget her i Salen, en udmærket Kommissionsbetænkning fra Begyndelsen af Aaret 1895. Alle-

rede i 1893 var Samfundets Jurister og Lovgivere, deriblandt de mest konservative i vort Land, komne paa det rene med, at der her var et Samfundsonde, og der blev nedsat en Regeringskommission, der afgav en fortrinlig Betænkning allerede i Begyndelsen af 1895. Endnu er intet som helst Skridt gjort til at føre denne Betæknings Forslag ud i Livet. Den højtærede Justitsminister lovede det for to Aar siden, men endnu er der intet Skridt gjort dertil. Han har atter gentaget sit Løfte under Finansdebatten i Aar, men der er intet Skridt gjort i saa Henseende. Nu kommer den ærede Justitsminister her og taler om den tiltagende Forraaelse paa visse Felter og om, at der maa gribes til ekstraordinære Midler herimod. Men skulde vi ikke først og fremmest tale om det Samfunds Skyld og Ansvar, der har ladet disse Aarsager gro ubudret? I omtrent 9 Aar have vi forsømt at føre disse Forslag ud i Livet, som endda meget konservative Jurister og Lovgivere have foreslaaet, var det da saa urimeligt, om Samfundets Forsømmelighed paa dette Omraade medførte saadanne Tilstande, som den højtærede Justitsminister skildrer i Motiverne til dette Lovforslag?

Jeg peger paa et andet socialt Onde: Arbejdsløsheden, et af de frygteligste Onde i Nutiden. Ogsaa dette lader Samfundet og Lovgivningsmagten i alt væsentligt passere. Det er med Nød og neppe, kan jeg sige, blevet henvist til en Kommission, som blandt andre Sager ogsaa har faaet denne Side af det sociale Spørgsmaal at overveje, men gennem Aaringer har Samfundet ladet Arbejdsløsheden gaa sin skæve Gang. Arbejdsløsheden, dette, at voksne, arbejdsdygtige Mennesker ikke kunne faa Lov til at arbejde, ikke kunne faa Lov til at gøre deres Hænder eller deres Aand nyttebringende i Samfundet, ja, selvfølgelig have vi der en af Aarsagerne til, at der viser sig sociale Sygdomme, tiltagende Forbryderiskhed og deslige. Der er alligevel gjort meget fra neden af i Samfundet. Ved Selvhjælp har Arbejderklassen, de ubemidlede Samfundsklasser, gjort, hvad de kunde, for at raade Bod paa disse Aarsager i det nuværende Samfund. Men hvorledes stiller man sig fra Overklassens og de herskende Klassers Side over for disse Bestræbelser? I bedste Tilfælde køligt, i værste Tilfælde fjendtligt. Den højtærede Justitsminister har selv paa et vist Tidspunkt for et Par Aar siden stillet sig velvilligt til Bestræbelser, der gik ud paa at slaa Arbejdernes Selvhjælp og Ar-